

GOGAIDE EZ, BAIÑA BAI ADISKIDE

(Orixe jaunari, begiramenduz eta adiskide antzera)

TXILLARDEGI

Berriki, «Peru Leartza-ko» nere liburuaz kritika garratz bat agertu da «YAKINTXO»ren orrietan. «Li. buruaz» idazterakoan, «liburuaren kontra» jartzeko zorian ibilli naiz, ain dira-ta beltzak Orixe'ren iritziak: «Ez dugu emen olakorik bear»... «Liburu au buruz egiña ordez, burutik egiña dago. Baztatu ezazute zoko illunera»... «liburu onek... egin dezaken kaltearengatik»...

Orixe ez da nerekin zurikeritan ibilli. Eta olako jokabide jator bat, gogorra eta zakarra izan ba zait ere, ez al da goratzekoa eta eskertzekoa? Nik, beintzat, biotzez eskertzen diot

jipioia; gezurrak, lauseguak eta losentxak azkenean danentzat oso kaltegarri gertatzen baitira.

Gaiñerantzean, liburu berri bati gerta dakioketan txarrena ez da, eskerki, kontrako iritziak jasotzea.

Euskaltzaleon artean, eta euskera iltzeko zorian dugularik, ez dugu eskubiderik egia alkarri orraztutzen edo izkututzen ibiltzeko. Jakin egin bear dugu euskaltzaleok nun gauden, zertan geran, eta euskeraren aldeko gure alegiñak zein maillatakoak diran. Eta Orixe'ren ori irakurri ondoren, nereak nolakoak izan errez jakin diteke...

Onengatik, Orixe'k artutako bi-

deari ondo derizkiot, eta nere aurkako bere astinduak ere egokitizat dauzkat.

* * *

Puntu batzutan, alere, ez nator Orixe'kin bat.

Orixe'k eskubide osoa du, noski (neuk dudan berbera) uste duen guzia pentsatzeko eta esateko: etzan besterik falta! Bein bakarrik gizondu baita Jaungoikoa. Galdetu gabe gizonari Bere Legea bidez siñistaraztea Jaungoikoari berari baitagokio. eta ez gizonari.

Eta Orixe ta ni biok ez gatoz bat.

Euskerari nagokiola: «egon» eta ((izan)en goraberaz, esate baterako, gutzit bestaldera pentsatzen dut; eta nere uste au izkribuen bidez froga ditekealakoa nago: geuk galdu dugula uste dut, sartaldeko euskaldunok; eta ez beraz, izkuntzaren alderik geien-geienetan gertatu zaigun bezelaxe.

«Na» ela «La» ren erabiltzeaz ere, besterik uste dut (ikus Altube'ren «Erderismos», 120 gn. orrialdean). Bizkaian ez-ezik, Gipuzkoa geienean ere Altube'k azaltzen duen bezela erabiltzen dira: biak, eta ondo bereziki (Goierrri guzian, eta Kostaldean Orio'tik aruntz, gutxienez). Nafarroan, Oria'ko aranean, eta araindiko euskaldun errietan ez: badakit.

Beste puntu batzutan, ordea, Orixe'k arrazoia duela sumatzen dut.

* * *

Gaiari nagokiola, berriz, ez dut emen luze erantzun nai; ots, ezin erantzun dezaket. Arrazoia zeñek ote ez dakit, baiñan ez nator Orixe'kin bat.

Esate baterako: piztu ondoren, Lazaro'k etzuen ezer esan «Jaungoikoarenreiñuaz».

(Ikus Juan'-enebanjelioa, Lazaro

buruzmintzatzendanbakarra)...

Alaber: Aristoteles eta Jaungoikoa BI dira, ez bat; geiago ere: mk dakidala beñipein, leenengoa etzan bigarrenaren profeta izan... Aristoteles'en kontrakoa naizela esateak ez dit lotsarik batere ematen.

Baiña, eldu dizaiodan agindutakoari: puntu auek ezin ditezke arinki ikutu. Nere asmoak noizpait marnitzen baldin ba dira, lan berezi batean aztertuko ditut Orixe'k aipatutako puntu oiek beste zenbaiten artean.

Dana dala, nola bukatuko dut Orixe'k dion au oartarazi gabe? Onatx: «Unamuno, Leartza, ta olako oiek, guk aiña duda ta kezka izan ote dute fede-gauzetan? Ez diegu ohore ori emango. SANTUAGO TA ERASO GEIAGO» (sic). Baraka zazu, Orixe jauna: baiña Leartza gizajoari beroaldi batean orrelakorik itzuri ba litzαιο... Kontuz!! «Etzazute epai»: santuen Santuaren itzak dira.

* * *

Iritzi guziak ez dira onak; entzungarriak bai: beti, eta danak. Geiago ere iritzi oiek eraaten dituzten kristauak. Euskaltzaleok nagusikeria utzi-ta alkarrizketan asiko ba giña; eta alkarri entzungor egin bearrean, alkarren entzule biurtuko ba giña, obeto joango litzake euskeraren eginkizuna.

Ontarako, noski, auxe da derrioreko baldintza: euskerari buruz Jaungoikoak oraingoz zipitzik esan ez duela aitortzea...

Beste era batera esanaz: danok

merezi dezakegu jipioia, danok egon gaitezke oker, danok ikasi bear dugu, danok egin bear dugu gure iritzien frogantza, danok izan gaitzke alkarren zerbitzari.

Ez danok pare-parean, noski. Baiña danok.

Orixe jauna: anitz esker.

Gogaide ez gera: bagenekien biok.

Baiña, zereatik ez adiskide?

Donosti'an, 1960 ko Abenduaren 24 ean.

Zenbaki **Zenbaki zaarrak**

Ba-dira zenbait ale erregu bat egin genizuela: zenbaki zaarrak nai zituztenek adierazi zezatela, alegia. Ez dira berriro ale zaarrak argitaratzeko bear ainbeste izan erantzun digutenak. Au dela-ta beste zerbait erabaki dugu: zokoratuta dauzkazuten ale zaarrak berriro biltzea. JAKIN'en bilduma osoa nai dutenak ba-dira, baiña berandu xamar esnatu ziranek ez dituzte ale denak. Oraingoz zenbaki auek erosioko genizkizueke: 1, 2, 5, 7, 9'garrenak.

Eskerrik asko.